

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1.α.

1. Λ («ή δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει»)
2. Λ («ή δὲ τοῦ φρονῆσαι ...ὕπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον...γίνεται».)
3. Σ («Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς...τοῦτο διαμηχανήσασθαι».)

A1.β.

1. Η αντωνυμία σφεῖς αναφέρεται στο τινές ἐπαγγελλόμενοι , που αποτελεί υπαινικτική αναφορά του Σωκράτη στους σοφιστές .
2. Η αντωνυμία ᾧ αναφέρεται στη λέξη τὸ ὄργανον. Δηλαδή, κάνει λόγο για το εργαλείο, με το οποίο φτάνει καθένας στη μάθηση.

B.1. Ο μαθητής καλείται να αναφέρει στην απάντησή του τα εξής σημεία:

- Η γνώση και η επιστήμη γεννιούνται μέσα στον άνθρωπο. Κατά συνέπεια, η διαδικασία απόκτησης τους, η παιδεία, είναι μια εσωτερική, ψυχική διεργασία: η σταδιακή απομάκρυνση από το πρόσκαιρο γίνεσθαι και η θέαση του Αγαθού μέσα από μια ολιστική προσέγγισή του.
- Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της αναλογίας ο Σωκράτης ισχυρίζεται ότι ο άνθρωπος με όλη του τη ψυχή πρέπει να στραφεί προς την άλλη πλευρά, μέχρι η ίδια η ψυχή του να είναι ικανή να αντέχει τη θέαση του οντος και του πιο φωτεινού από το ον, που είναι κατά τον φιλόσοφο το Αγαθόν.
- Αγαθόν: σχόλιο κίτρινου βιβλίου(Αρχαία Ελληνικά Φιλοσοφικός Λόγος): σελ. 108-109
- Η χρήση της μετοχής θεωμένη από τον φιλόσοφο συναιρεί τις νοητικές και αισθητηριακές γνωστικές δυνατότητες του ανθρώπου, επικυρώνοντας την άμεση σχέση του με τον κόσμο.
- Η παιδεία είναι η τέχνη για τη μεταστροφή της ψυχής, με ποιον τρόπο δηλαδή η μεταστροφή θα συντελεστεί όσο το δυνατόν ευκολότερα και αποτελεσματικότερα. Έτσι, ο άνθρωπος θα μπορέσει να απεγκλωβιστεί από την πρόσδεση στον παραπληνητικό κόσμο των αισθήσεων και να αναχθεί απελευθερωμένος πια σε μια νοητική θεώρηση του κόσμου. Για να συμβεί αυτό, είναι απαραίτητη μια ψυχική μεταβολή: η περιαγωγή της ψυχής. Κατάρχας, η λέξη δηλώνει την απομάκρυνση από τη μία, δεδομένη και υποχρεωτική οπτική γωνία. Έτσι, η περιαγωγή είναι αρχικά(αλλά όχι πρωταρχικά) μια σφαιρική διερεύνηση της οπτικής γωνίας, μια περιστροφή.

- Δεν αρκεί, όμως, να απεγκλωβιστεί από την αποκλειστικά αισθητηριακή πρόσληψη του κόσμου. Χρειάζεται η φιλοσοφική παιδεία που θα κάνει την περιαγωγή ολική μεταστροφή της ύπαρξης, ώστε ο άνθρωπος να μπορεί να βλέπει, πάνω και πέρα από τα επιμέρους αντικείμενα, την ουσία του καθενός και να νοεί την Ιδέα τους.
- Το να γίνει κανείς φιλόσοφος σημαίνει να βιώσει μια μεταστροφή της ψυχής η οποία αλλάζει ολόκληρη τη ζωή του, ώστε να αποκτήσει μία εντελώς διαφοροποιημένη στάση απέναντι στην πραγματικότητα, καθώς μόνο αυτός είναι ικανός για τη γνώση των Ιδεών. Πρόκειται για έναν οντολογικό επαναπροσανατολισμό.

B2.

Ο μαθητής καλείται να αναφέρει στην απάντησή του τα εξής σημεία:

- Η γνώση και η επιστήμη γεννιούνται μέσα στον άνθρωπο. Κατά συνέπεια, η διαδικασία απόκτησης τους, η παιδεία, είναι μια εσωτερική, ψυχική διεργασία: η σταδιακή απομάκρυνση από το πρόσκαιρο γίνεσθαι και η θέαση του Αγαθού μέσα από μια ολιστική προσέγγισή του.
- Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της αναλογίας ο Σωκράτης ισχυρίζεται ότι ο άνθρωπος με όλη του τη ψυχή πρέπει να στραφεί προς την άλλη πλευρά, μέχρι η ίδια η ψυχή του να είναι ικανή να αντέχει τη θέαση του οντος και του πιο φωτεινού από το ον, που είναι κατά τον φιλόσοφο το Αγαθόν.
- Όπως το μάτι απαιτεί στροφή όλου του σώματος, για να έχει ολοκληρωμένη θέαση, έτσι και η γνώση απαιτεί ψυχική, δηλαδή βιωματική σχέση του ανθρώπου με το γνωστικό του αντικείμενο. Απαιτεί μια μεταστροφή της ψυχής (περιακτέον είναι) και επιταγχάνεται με τη συνδρομή ποικίλων δυνάμεων της και όχι μόνο με τον νου.
- Η χρήση της μετοχής θεωμένη από τον φιλόσοφο συναιρεί τις νοητικές και αισθητηριακές γνωστικές δυνατότητες του ανθρώπου, επικυρώνοντας την άμεση σχέση του με τον κόσμο.
- Η διπλή χρήση της πρόθεσης «εν» στη μετοχή («ενούσης») και τον εμπρόθετο (εν τη ψυχή) ενισχύει την αντίληψη του Σωκράτη ότι η γνώση διακρίνεται για τον εσωτερικό, βιωματικό της χαρακτήρα.

B3

- α
- γ
- β

- β
- γ

B4

α.

Φανόν: φάσμα

ἀνασχέσθαι: ανακωχή

περιακτέον: άξονας

τετραμμένω: ανατροπή

έντιθέντες: παρακαταθήκη

ἀπόλλυσι: απώλεια

β.

-Η επαγγελματική αποκατάσταση των νέων είναι σημαντικό να αποτελεί έναν από τους στόχους ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος.

- Η αξιοποίηση της επιστήμης δεν αποτελεί πανάκεια για την επίλυση του περιβαλλοντικού προβλήματος.

B5

Ενδεικτικά δύο απόψεις του Α. Δελμούζου σχετικά με τον σκοπό της παιδείας που παρουσιάζουν ομοιότητες με τις αντίστοιχες πλατωνικές του αποσπάσματος:

1. «Σκοπός να υπηρετήσει και να κάνει καλύτερη τη ζωή του ανθρώπου»: η παιδεία έχει έναν ολιστικό προσανατολισμό και επιδρά σε κάθε υπόσταση της ζωής του ανθρώπου.

- Κατά τον Πλάτωνα η παιδεία είναι η τέχνη που, αναπροσανατολίζοντας και καθοδηγώντας τις δεδομένες γνωστικές δυνατότητες του ανθρώπου, προάγει την ολιστική και βαθμιαία προσέγγιση του Αγαθού.

2. «Η ψυχική όμως καλλιέργεια και η ελευθερία δεν έρχονται έτοιμα απέξω, παρά είναι καρπός που ωριμάζει μέσα μας ολοένα": επισημαίνεται ότι η παιδεία είναι μια εσωτερική διαδικασία που απαιτεί χρόνο, για να ολοκληρωθεί.

- η παιδεία, είναι μια εσωτερική, ψυχική διεργασία: η σταδιακή απομάκρυνση από το πρόσκαιρο γίνεσθαι και η θέαση του Αγαθού μέσα από μια ολιστική προσέγγισή του.
- Η περιαγωγή της ψυχής δηλώνει την απομάκρυνση από τη μία, δεδομένη και υποχρεωτική οπτική γωνία. Έτσι, η περιαγωγή είναι αρχικά(αλλά όχι πρωταρχικά) μια σφαιρική διερεύνηση της οπτικής γωνίας, μια περιστροφή.

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Εάν, λοιπόν, κανείς με ρωτήσει: Και αλήθεια, αν κάποιος αδικεί την πόλη, υποστηρίζεις ότι και προς αυτόν πρέπει να έχουμε ειρήνη; Δεν θα το ισχυριζόμουν. Αλλά περισσότερο υποστηρίζω ότι πολύ γρηγορότερα θα τιμωρούσαμε αυτούς, αν δεν αδικούσαμε κανέναν. Γιατί δεν θα είχαν κανένα σύμμαχο.

Γ2. Στο δοθέν απόσπασμα ο Ξενοφώντας παρουσιάζει τα πλεονεκτήματα της ειρήνης σε αντίθεση με τα μειονεκτήματα του πολέμου από οικονομική άποψη αξιοποιώντας το ιστορικό παρελθόν. Αναλυτικότερα, σε περίοδο ειρήνης η πόλη κερδίζει περισσότερα έσοδα («τό τε παλαιὸν ἐν εἰρήνῃ μὲν πάνυ πολλὰ χρήματα εἰς τὴν πόλιν ἀνενεχθέντα»), ενώ σε περίοδο πολέμου παρατηρείται κατασπατάληση των χρημάτων της πόλης («ἐν πολέμῳ δὲ πάντα ταῦτα καταδαπανηθέντα»). Μάλιστα, όταν έγινε ειρήνη στη θάλασσα, αυξήθηκαν τα έσοδα και βρισκονταν στη διάθεση των πολιτών να τα χρησιμοποιήσουν όπως θέλουν («ἐπεὶ δὲ εἰρήνη κατὰ θάλατταν γεγένηται, ἠύξημένως τε τὰς προσόδους, καὶ ταύταις ἐξόν τοῖς πολίταις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται.»). Αντίθετα, κατά τη διάρκεια του πολέμου τα έσοδα της πόλης κατασπαταλήθηκαν («ν τῷ νῦν χρόνῳ διὰ μὲν τὸν πόλεμον καὶ τῶν προσόδων πολλὰς ἐκλιπούσας καὶ τὰς εἰσελθούσας εἰς παντοδαπὰ [πολλὰ] καταδαπανηθείσας»).

Γ3

α. ἐκλιπούσας: ἐξέλειπες

εἰσελθούσας: εἰσῆεις / εἰσῆεισθα

καταδαπανηθείσας: κατεδαπανῶ

β. μάλλον: μάλα, μάλιστα

θᾶπτον: ταχέως, τάχιστα

γ. Τις: τισί(ν)

προσόδους: πρόσοδοι

πολίταις: πολῖτα

Γ4

α.

ἢ εἰρήνην: β όρος σύγκρισης από το συγκριτικό επίθετο «κερδαλέωτερον»

ταῦτα: υποκείμενο του ρήματος «ἂν κριθείη», αττική σύνταξη

τῶν προσόδων: γενική διαιρετική στο «πολλάς»

ἄγειν: υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος «χρή» και τελικό απαρέμφατο

β. «ἀνενεχθέντα»: κατηγορηματική μετοχή, συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος «εὐρήσει». Η μετοχή είναι κατηγορηματική, γιατί το ρήμα από το οποίο εξαρτάται συντάσσεται με κατηγορηματική μετοχή [εὐρίσκω (ρήμα γνώσης/αντιληψης) + κατηγορηματική μετοχή]

γ. «πῶς ἂν ἄμεινον ταῦτα κριθείη»:

Είδος: Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας.

Ρόλος: Αντικείμενο στο ρήμα γνώσης «οὐκ οἶδα»

«ὡς χρή καὶ πρὸς τοῦτον εἰρήνην ἄγειν»

Είδος: Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση.

Ρόλος: Αντικείμενο στο λεκτικό ρήμα «λέγεις».

Επιμέλεια απαντήσεων: Αθηνά Φιλίππου και Κατερίνα Φιλίππου